

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Významná místa křesťanských dějin v českých
zemích: Klatovsko

Radka Berková

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

Významná místa křesťanských dějin v českých zemích:
Klatovsko

Radka Berková

Vedoucí práce:

Mgr. et Bc. Dagmar Demjančuková, CSc.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2016

.....

Poděkování

Děkuji Mgr. et Bc. Dagmar Demjančukové, CSc. za vedení mé práce. Panu Karlu Vitákovi, zaměstnanci Městské knihovny v Klatovech, za pomoc při získávání zdrojů. Starostovi Obecního úřadu v Bezděkově za umožnění přístupu k materiálům týkajících se historie obce.

Plzeň, duben 2016

Obsah

1. ÚVOD	1
2. HISTORIE KLATOVSKA A MĚSTA KLATOVY	3
3. SAKRÁLNÍ STAVBY MĚSTA KLATOVY	5
3.1. Jezuitský kostel početí Panny Marie a svatého Ignáce	5
3.2. Katakomy	11
3.3. Mostík Evy Jiříčné	12
3.4. Farní kostel - Děkanský kostel - arciděkanský kostel	12
3.5. Kostel sv. Vavřince	15
3.6. Hřbitovní kostelíky	16
3.6.1. Kostel sv. Jiří	16
3.6.2. Kostel sv. Jakuba	16
3.6.3. Kostel sv. Michala	16
3.7. Kostel sv. Martina	17
3.8. Kostelík sv. Anny	17
3.9. Kaple Panny Marie Klatovské – Chaloupka	17
4. SAKRÁLNÍ STAVBY NA KLATOVSKU	19
4.1. Bezděkov	19
4.1.1. Kostel sv. Anny	19
4.1.2. Kostel sv. Václava	19
4.1.3. Kaple	20
4.2. Dobrá Voda	20

3.2.1. Kostel a kaple sv. Vintře	20
4.3. Hamry	21
4.3.1. Kostel Panny Marie Bolestné	21
4.3.2. Kostel sv. Kříže	22
4.4. Chudenice	22
4.4.1. Kostel sv. Jana Křtitele	23
4.4.2. Kostel sv. Wolfganga	23
4.5. Nicov- Kostel Narození Panny Marie	24
4.6. Týnec – Kostel Nanebevzetí Panny Marie	24
4.7. Zborovy – Kostel sv. Jana Křtitele	25
4.8. Železná Ruda	26
3.8.1. Kostel Panny Marie Pomocné	26
3.8.2. Kaple	26
5. ZÁVĚR	27
6. RESUMÉ	28
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	29
8. PŘÍLOHY	32

1. ÚVOD

Na formování české společnosti měla velký vliv katolická církev. Tento vliv se projevoval i na architektonických památkách. Aby se náboženství šířilo k co největšímu počtu lidí, budovaly se sakrální stavby, ať už se jednalo o kostely, kláštery či kaple. Různé stavební slohy do naší země proudily ze všech koutů Evropy. Proto i na Klatovsku vyrůstaly stavby rozmanitých stavebních slohů. Sakrální památky v románském slohu se, bohužel, téměř nezachovaly, ale prvky dalších stavebních slohů, gotiky a baroka, jsou k vidění na nejvýznamnějších církevních památkách, umístěných převážně ve středu města.

Na Klatovsku se nachází více míst s bohatou historií. Tématem a cílem této práce bude sestavit základní přehled a popis významných křesťanských míst. V práci budou zakomponovány i svaté osoby, které jsou spojeny s těmito místy, popř. posvátné předměty v těchto objektech umístěné.

Klatovy jsou známy bohatou historií, ale k určitým časovým úsekům již neexistují prameny, neboť je zničily špatné podmínky archivování či poměrně časté požáry. Některé materiály nebyly použity proto, že jsou psány latinsky. Informace a historická fakta, se kterými se bude v této práci pracovat, budou čerpány ze zdrojů Vlastivědného muzea Dr. Hostaše v Klatovech, Městské knihovny v Klatovech, v plzeňských knihovnách či od pracovníků obecních úřadů.

Obsahově je práce dělena do tří kapitol, první se vztahuje k historickému vývoji celé oblasti. Popisuje její historii od zaznamenaných počátků do konce 20. století, i když v posledním století zde již žádné nové sakrální stavby nevznikaly, pouze docházelo k rekonstrukcím. Druhá kapitola bude zmiňovat nejvýznamnější a nejstarší stavby postavené na území města Klatovy, především jezuitský kostel Početí Panny Marie a svatého Ignáce a arciděkanství kostel Panny Marie. Dále pak zde budou uváděny méně významné kostely, kostelíky a kaple. Třetí kapitola bude věnována několika kostelům klatovského okresu, které jsou spjaty s nějakým významným jevem nebo k nim mám jako autor této práce blízký vztah.

V závěru práce je připojen přílohový aparát zobrazující některá místa, která budou v práci zmiňována. V bakalářské práci budou významná místa popisována nejen z pohledu náboženského, ale budou zde líčeny i události v kontextu historickém.

Téma práce jsem si mj. zvolila i z toho důvodu, že Klatovy se nachází nedaleko mého bydliště. Proto jsem řadu informací o tématu získala již v minulosti a získání

nových faktů bude mít pro mě přínos a obohatí mé dosud získané znalosti v této oblasti.

2. HISTORIE KLATOVSKA A MĚSTA KLATOVY

První zmínky o osídlení na Klatovsku spadají již do střední doby kamenné, z celkového počtu 54 sídlišť v západočeské oblasti byla čtyři objevena právě v okolí Klatov. V šestnáctém až čtrnáctém století před naším letopočtem záznamy dokládají přítomnost mohylového lidu tzv. českofalcké kultury. Období osmého a sedmého století před naším letopočtem patří do skupiny kultu halštatského typu. Mezi archeology podle Weinmanna existuje hypotéza, že první tisíciletí našeho letopočtu byla tato oblast neosídlená, pustá a zalesněná. Klatovsko bylo osídlováno slovanskými kmeny v jedenáctém a dvanáctém století našeho letopočtu. Obce byly často zakládány na místech vykáceného lesa, o čemž svědčí i názvy těchto obcí. Tak vznikl údajně i název Klatov, původně Klatova. Po vykáceném lese zůstávaly pařezy, jimž se říkalo kláty. Zde byla vybudována ves, jejíž založení se traduje do druhé poloviny dvanáctého století. Na místním hřbitově již tehdy stála pozdně románská rotunda sv. Jiří.¹

Samotné královské město Klatovy bylo založeno kolem roku 1260 českým králem Přemyslem Otakarem II. V tomto období se do města dostali dominikánští mniši, kteří zde založili dva kláštery a kostel, dnešní kostel sv. Vavřince.² Za vlády syna Přemysla Otakara II., Václava II., byly ve městě raženy mince – brakteáty.³

Za vlády Jana Lucemburského bylo městu uděleno právo míle. Jeho předchůdce, syn Karel IV., povolil v Klatovech jedenkrát ročně konat výroční trh. Město po jeho vzoru budovalo soustavu rybníků a zakládalo chmelnice. V této době dochází k hospodářskému růstu a rozkvětu rozmanitých řemesel. Jeho syn Václav IV. udělil rychtáři a konšelům možnost trestat zločince, tzv. právo poprav.⁴

V šestnáctém století zničily opakující se požáry kromě mnoha domů i důležité dokumenty a listiny. Historici se domnívají, že mezi těmito doklady byla i zakládající listina města. V té doby bylo již město obeháno hradbami a vcházelo se do něj čtyřmi branami.⁵

Vančura v *Dějínách někdejšího král. města Klatov* uvádí: „ Uprostřed bohaté zeleně zahrad a chmelnic v pásu dvojích hradeb městských rozdělených rozmanitými tu stepilými jinde hmotnými věžemi a baštami s krásnou řadou slohově zbudovaných

¹ WEINMANN, J. *Zajímavosti z historie Klatov od založení města až do konce roku 1939*, s. 6-7.

² Tamtéž, s. 3 - 4 .

³ Tamtéž s. 9.

⁴ BURIÁNEK, F.; PILAŘ, J.; Stehlík, L. *Klatovy*, s.18.

⁵ VANČURA, J. *Dějiny někdejšího královského města Klatov. 2 část I. dílu*, s. 518.

měšťanských domů s nádherným pozadím velebného pomezního horstva šumavského Klatovy náležely k městům polohou a výstavností v 16. století v Čechách nejkrásnějším.“⁶ V sedmnáctém století probíhá násilná rekatolizace. V tomto období byla zahájena stavba jezuitského chrámu.⁷ Roku 1749 získávají Klatovy významné postavení. Plzeňský kraj je rozdělen na dva, Plzeňský a Klatovský. Klatovy se staly krajským městem, kde musel sídlit hejtman. Úřední řečí byla němčina a začala germanizace města.⁸ V 19. století dochází k dalšímu rozkvětu města, k čemuž přispěla stavba silnic na trati Plzeň – Železná Ruda a Domažlice – České Budějovice. Později byla na těchto tratích zřízena i železnice. V druhé polovině 19. století vznikají v Klatovech spolky a začíná rušný společenský život. Mezi tyto spolky patřil Zpěvácký spolek Šumavan, Měšťanská beseda a v roce 1868 je založen Sokol. Za zmínku stojí také návštěva prezidentů Tomáše Garriguea Masaryka v květnu 1923 a Edvarda Beneše v květnu 1937.⁹ Za druhé světové války je město nechvalně proslulé jako sídla oberlandratu a gestapa. Za heydrichiády bylo v lubském lese popraveno mnoho českých občanů.¹⁰ Na území města i mimo něj vyrůstaly v průběhu staletí i méně významné kostely a kaple, které budou zmiňovány v následujících kapitolách. V novodobých dějinách, od roku 1948 do roku 1989, došlo k modernizaci města, sakrálním památkám nebyla věnována pozornost.¹¹ Po sametové revoluci v roce 1989 nastoupilo Klatovsko cestu demokracie, docházelo k celé řadě rekonstrukcí a oprav historických budov pod přísným dohledem památkářů.¹²

⁶ VANČURA, J. *Dějiny někdejšího královského města Klatov. 2 část I. dílu*, s. 520.

⁷ BURIÁNEK, F.; PILAŘ, J.; Stehlík, L. *Klatovy*, s.35.

⁸ WEINMANN, J. *Zajímavosti z historie Klatov od založení města až do konce roku 1939*, s. 34.

⁹ Tamtéž, s. 43.

¹⁰ BÍLEK, J. *Klatovské kostely*, s. 6.

¹¹ BURIÁNEK, F.; PILAŘ, J.; Stehlík, L. *Klatovy*, s.87.

¹² BÍLEK, J. *Klatovské kostely* s. 13

3. SAKRÁLNÍ STAVBY MĚSTA KLATOVY

3.1. Jezuitský kostel početí Panny Marie a svatého Ignáce

Tovaryšstvo Ježíšovo je římskokatolický řeholní řád založený sv. Ignácem z Loyoly. Rod de Loyola pocházel z Baskicka a patřil mezi 24 šlechtických rodů této oblasti, které zde žily od počátků baskického národa. Zde prožil ještě jako Inigo López de Loyola šťastné dětství (*1491), rodiče si přáli, aby se stal duchovním. On po této kariéře zpočátku netoužil, chtěl být po vzoru svých bratrů vojákem. K tomu, aby se mohl stát duchovním, mu však chybělo patřičné vzdělání, a tak ve svých třiceti letech začal studovat v Barceloně, Salamance a Paříži. Ještě jako student poučoval své bližní o křesťanské morálce, získal široký okruh posluchačů a poté byl podezírán, že šíří myšlenky Erasma Rotterdamského a nevyhnul se inkvizičním výslechům. V Paříži v roce 1534 složil spolu se svými druhy slib čistoty a chudoby. Přízeň získal od Papeže Pavla III. ústně v roce 1539, v září 1540 se všemi právy bulou pod názvem *Regimini militantis ecclesiae*.¹³ Zemřel v Římě 31. července 1556. V roce 1609 byl papežem Pavlem V. blahoslaven a roku 1622 Řehořem XV. svatořečen.

Hlavním cílem řádu bylo následování apoštolského života Krista a jeho apoštolů a snaha o spásu duší bližních. Vše v duchu řádového hesla „*Omnia ad maiorem Dei gloriam*“ (vše pro větší slávu Boží).¹⁴ Jezuité se tak věnovali zejména školské, misijní a katechetické činnosti.

Tovaryšstvo se v mnohém odlišovalo od starých řádů. Aby se mohli plně věnovat svému působení mezi lidmi, nebyli jezuité přísně vázáni na řeholní dům, ani u nich nikdy nebyly zavedeny společné chórové modlitby. Rovněž nepřijímali řeholní jména a neměli ani pevně a jednotně stanovený řeholní šat (byť v Evropě převážně nosili kleriku španělských kněží), což jim umožňovalo, zejména při misijní činnosti v exotičtějším oblastech, přizpůsobit se místním zvyklostem¹⁵.

Tento řád úzce spojený s protireformací přišel do Českého království roku 1556.¹⁶ Koncem roku 1635 zaslalo čtrnáct šlechticů z Klatov a okolí českému jezuitskému provinciálovi P. Danielu Kirchnerovi žádost o zřízení školy. Zavázali se, že budou Tovaryšstvo, dokud to bude potřeba, podporovat, a tak již v březnu následujícího roku přišli do Klatov jezuité. Již dříve však v Klatovech a okolí misijně působil

¹³ ČORNEJOVÁ, I. *Tovaryšstvo Ježíšovo: Jezuité v Čechách*, s. 9-22.

¹⁴ BUBEN, M. *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích*, s. 11.

¹⁵ Tamtéž, s. 12.

¹⁶ ČEMUS, P. *Bohemia Jesuitica 1556-2006*, s. 202.

jezuíta P. Albrecht Chanovský, jenž se o založení jezuitské rezidence v Klatovech nemálo zasloužil¹⁷. Albert Chanovský se narodil v roce 1581 v západočeských Svěradicích. Studoval v Praze, Českém Krumlově. Poté vyučoval hebrejštinu a matematiku. V roce 1601 vstoupil do Tovaryšstva. V řádu působil až do své smrti v roce 1636.¹⁸ Tento jezuita spolu s dalšími členy řádu získávali občany svou přívětivostí, pro tuto vlastnost Chanovského někdy nazývali prostřáčkem. Jejich cílem bylo dosáhnout vysoké úrovně vzdělávání napříč společenským spektrem.¹⁹ Chanovský si dal za úkol vybudovat v Klatovech komplex výchovných zařízení. Jezuité založili v Klatovech v druhé polovině sedmnáctého století jezuitskou kolej a latinské gymnázium.²⁰

Mezi položením základního kamene kostela Neposkvrněného početí Panny Marie a svatého Ignáce a jeho dokončením uplynulo více než půl století, a tak se na jeho vzniku podílelo rovnou několik významných barokních architektů. Se stavbou kostela bylo započato roku 1656 podle plánů Carla Luraga a P. Theodora Moretia, druhého klatovského rektora. Toho roku byly položeny základy kostela a práce postoupily do výše několika sáhů. Po desetileté stavební pauze byla roku 1666 uzavřena smlouva na opravu koleje a dostavbu kostela s architektem Giovannim Domenicem Orsim. Ten během sedmdesátých let dokončil první polovinu chrámu – tedy dvouvěžové průčelí, loď, šest bočních kaplí, kruchtu a šest krypt. Práce na kostelu uzavřeném provizorní zdí byly na čas přerušeny. Po francouzském požáru, který propukl v červenci roku 1689, byly provedeny nutné opravy, ale ke skutečné dostavbě bylo přistoupeno až roku 1709, kdy se finanční situace klatovských jezuitů zlepšila. Poslední fázi výstavby probíhající mezi lety 1709 a 1716 vedl s největší pravděpodobností Kryštof Dienzenhofer. V této době byl dokončen transept s presbyteriem. Kromě Kryštofa Dienzenhofera na klatovském kostele zanechal nesmazatelnou stopu i jeho syn, Kilián Ignác, který byl zřejmě pověřen úpravou průčelí. Dle stylové analýzy jsou mu přisuzovány zdejší vstupní portály a dva spodní výklenky v čele raně barokních věží.²¹

¹⁷ HEROLD, M. *Klatovský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce z Loyoly. Příběh jedné stavby Tovaryšstva Ježíšova*, s. 111.

¹⁸ ČORNEJOVÁ, I. *Tovaryšstvo Ježíšovo: Jezuité v Čechách*, s. 125.

¹⁹ Tamtéž, s. 127.

²⁰ WEINMANN, J. *Zajímavosti z historie Klatov od založení města až do konce roku 1939*, s. 32.

²¹ HEROLD, M. *Klatovský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce z Loyoly. Příběh jedné stavby Tovaryšstva Ježíšova*, s. 115-121.

Postava svatého Ignáce byla již zmíněna, nyní je nutno uvést několik údajů o Immaculatě. Prvně se toto neobvyklé zasvěcení v Čechách objevuje na Novém Městě pražském u klášterního kostela irských františkánů (hybernů), jehož stavba započala roku 1653. V Klatovech mohla být prý pro tuto volbu určitou inspirací latinská mariánská družina založená jezuity roku 1639 pod titulem bez poskvrny počaté Panny Marie. O rozšíření kultu Marie Immaculaty v českých zemích se zasloužilo z velké části právě Tovaryšstvo Ježíšovo.²²

Co se týče půdorysu kostela, získal si pětibokou podobu. Klatovský kostel se svou typologií hlásí k rozvržení hlavního jezuitského chrámu světa, Il Gesù, stojícího v Římě.²³ Rozkládá se na půdorysu latinského kříže, směřujícího k západu, což však neodpovídá klasické orientaci křesťanských chrámů (kněžiště k východu). To je dáno místními okolnostmi, neboť se při plánování stavby upřednostnilo obrácení průčelí do náměstí. Boční strany kostela postrádají výzdobu. Vnitřek chrámu je vzdušný, prostorný a harmonický. Stěny jsou členěny pilastry, klenutí lodi je ve všech třech pásech prostoupeno lunetovými kápěmi, v nichž jsou vsazena okna. Křížení hlavní a příčné lodi se rozkládá na půdorysu čtverce. Pilastry v nárožích jsou zkoseny, po stranách z nich vybíhají polokruhové pásy a na těch se zakládá klenutí vrcholně barokní kopule. Po stranách presbytáře se rozkládají dvě prostory, z nichž ta větší, levá slouží jako sakristie, pravá jako depozitní místnost. Nad těmito místnostmi se nad sebou nacházejí dva chóry, prolomené širokými okny do kněžiště.²⁴

Sochy světců vsazené do jednotlivých výklenků se nacházejí celkem na pěti osách. Hlavní osa odpovídá volbou soch zasvěcení kostela – nad portálem stojí svatý Ignác a na samém vrcholu Immaculata. Svatý Ignác obklopený dvojicí andělů hledí směrem vzhůru. Zatímco pravou ruku pozvedá k nebi, v levé drží knihu, v níž jsou zaznamenána písmena AMDG (zkratka Ignácova hesla – K větší slávě Boží). Sochař při práci na této významné postavě věnoval pozornost i drobnému detailu jako je růženec zastrčený za cingulem, na němž se objevuje ve formě medailonu jezuitský znak – Kristův monogram s křížem a třemi hřeby. Ve stejné výšce na vedlejších osách jsou osazeny sochy svatého Františka Xaverského a svatého Františka Borgiáše. František Xaverský je umístěn po Ignácově pravici, zatímco František

²² HEROLD, M. *Klatovský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce z Loyoly. Příběh jedné stavby Tovaryšstva Ježíšova*, s. 126.

²³ Tamtéž, s. 114.

²⁴ Tamtéž, s. 120-121.

Borgiáš po jeho levici (z pohledu diváka tedy naopak). Nad třemi portály jsou tak znázorněni významní světci, kteří stáli v počátcích Tovaryšstva Ježíšova. Svatý Ignác jako jeho zakladatel a první generál, František Xaverský jako jeho spoluzakladatel a František Borgiáš jako třetí jezuitský generál. František Xaverský hledící vzhůru třímá v levé ruce kříž, zatímco pravou si klade na srdce. Oděn je do kleriky, přes kterou má přehozenou rochetu a štólu. František Borgiáš, u jehož nohou leží korunovaná lebka, je představen při sloužení mše. Nasvědčoval by tomu jednak kalich, jež pozvedá k nebesům, ale i kasule (mešní roucho). V osách věží pak nalezneme další jezuitské světce – vpravo odspodu je to Stanislav Kostka a nad ním tři japonští mučedníci (Pavel Miki, Jakub Kisai, Jan Soan de Goto), vlevo pak Alois Gonzaga a v níže nad ním Jan František Régis. Kromě soch zde svou významnou ikonografickou roli hraje i několik nápisů. Díky nim je zde symbolicky zachycena celá svatá rodina – nad hlavním portálem je umístěn nápis IHS (zkratka jména Ježíš), nad pravým portálem pak Maria, matka Ježíšova, a nad levým Josef, Ježíšův pěstoun. Ježíšův monogram se pak ještě jednou a v mnohem větším provedení opakuje v tympanonu, kde je vepsaný v kartuši držené dvojicí andělů. Kříž vybihající z písmene H a trojice hřebů zabodnutých v srdci poukazují na Kristovo utrpení. Kristův monogram patří k starobylým křesťanským symbolům.²⁵

V hlavním oltáři, jenž je zasvěcený Neposkvrněnému početí Panny Marie a sv. Ignáci, se snoubí skutečnost s iluzí. Větší část oltáře je tvořena iluzivní malbou vytvořenou roku 1716, menší pak dřevěným tabernáklem osazeným následujícího roku. Freska, jež pokrývá celou stěnu kostela, znázorňuje nejen samotný oltář, ale i jeho umístění v prostoru. Hlavní loď se tak díky důmyslné iluzi jeví o něco delší. Tvůrcem tohoto pozoruhodného díla byl Johann Hiebel.²⁶

Nejdůležitější výzdobou oltáře jsou dva obrazy zobrazující patrony kostela – jednak veliký obraz Immaculaty zasazený v segmentově ukončeném iluzivním rámu, nad ním pak o něco menší oválný obraz svatého Ignáce. Hlavní oltář doplňuje řada iluzivních soch. Lehce pod úrovní Panny Marie stojí po stranách Petr a Pavel, zatímco obraz svatého Ignáce obklopují sochy andělů.

V transeptu klatovského kostela se nachází celkem čtyři oltáře. Na straně evangelijní to jsou zmiňované oltáře svatého Ignáce a Zvěstování Panně Marii, na straně

²⁵ HEROLD, M. *Klatovský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce z Loyoly. Příběh jedné stavby Tovaryšstva Ježíšova*, s. 123-125.

²⁶ Wagner, V. *Klatovy, nepag.*

epištolní pak svatého Františka Xaverského a svatého Jana Nepomuckého. Jako nejdůležitější byly chápány očividně oltáře jezuitských světců. Nasvědčuje tomu jednak jejich prominentní umístění v čelech transeptu, ale i nástrovní fresky s výjevy z jejich života. Tak jako jsou Petr a Pavel sloupy církve, jsou i Ignác a František sloupy jezuitského řádu. Mezi těmito významnými muži nalezneme jistou podobnost. Petr, který stojí na hlavním oltáři blíže k evangelijní straně a tedy i blíže Ignácovi, byl prvním papežem, Ignác pak prvním generálem Tovaryšstva Ježíšova. Pavla a Františka Xaverského, stojící na straně epištolní, spojuje pro změnu jejich misijní činnost. Zpodobení těchto dvou významných jezuitů se v polovině 17. století stalo nedílnou součástí chrámů Tovaryšstva. Ignácovi tradičně náležela evangelijní strana, kdežto Františkovi Xaverskému epištolní. Toto rozdělení bylo dodrženo i v klatovském kostele.²⁷

Svatý Jan Nepomucký je hlavním patronem České provincie Tovaryšstva Ježíšova.²⁸ Není tedy divu, že v klatovském kostele nalezneme oltář, jenž je mu zasvěcený. S výjimkou menšího obrazu Aloise Gonzagy nalezneme na oltáři výhradně české patrony. Kromě Nepomuka, který je jak na oltářním obraze, tak v mense, je zde zpodoben svatý Vojtěch a svatý Prokop.

Jezuité kromě uctívání Matky Boží oslavovali i lokální světce a světce orientované za konkrétním účelem. Např. níže zmiňovaný sv. Florián chránil proti ohni, sv. Barbora ochraňovala horníky, Jan Nepomucký ochraňoval ještě před svou kanonizací v roce 1729 vodní toky a zabraňoval utonutí.²⁹ Kaplí je celkem šest: sv. Josefa a Barbory, sv. Anny a Panny Marie Bolestné, sv. Floriána a Antonína. Nedílnou součástí každého oltáře je hlavní obraz zpodobující patrona kaple. Nad ním umístěná kartuš s nápisem zpravidla vyvrací sebemenší pochybnosti o tom, o koho se jedná. Oltáře v jednotlivých kaplích byly osazeny během první poloviny 30. let 18. století. Jedinou výjimkou je kaple svatého Josefa, která se svého vybavení dočkala již roku 1729.³⁰ Kaple jsou koncipovány jako protějškové dvojice. Nyní je tedy možno porovnat jejich charakteristické rysy.

První dvojice kaplí, Josef-Barbora, představuje svaté jako ochránce umírajících. Tomu odpovídají jak nápisy („*PATRONO AGONIZANTIUM*“/ „*PATRONAE*

²⁷ WAGNER, V., *Klatovy*, nepag.

²⁸ BUBEN, M. *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích. III. Díl. 4. Svazek.*, s. 197.

²⁹ ČORNEJOVÁ, I. *Tovaryšstvo Ježíšovo: Jezuité v Čechách*, s. 189.

³⁰ HEROLD, M. *Klatovský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce z Loyoly. Příběh jedné stavby Tovaryšstva Ježíšova*, s. 134-135.

MORIENTIUM“), tak oltářní obrazy, jež zobrazují světce v blízkosti vlastní smrti. Na rozdíl od ostatních kaplí se tato dvojice dočkala štukové výzdoby a drobných nástropních maleb, navazujících na oltářní obrazy. Na oltářních nástavcích je pak připomenuta Kristova oběť, jež se znovu objevuje na reliéfech svatostánků. Ty zobrazují tentýž okamžik Kristova ukřižování.

Jak je z nápisů „*MATRI MATRIS DEI*“ a „*MATRI FILII DEI*“ zřejmé, v případě svaté Anny a Panny Marie Bolestné je kladen důraz na jejich důležitou mateřskou roli. Obě kaple dohromady pak obsáhnou Mariin život od jejího dětství k dospělosti. Za povšimnutí rovněž stojí planoucí srdce na svatostáncích, jež se pojí k patronkám kaplí. V případě annenské kaple nese nápis „*CHARITAS*“, v mariánské jej pak protíná sedmero mečů na připomínku sedmi bolestí Panny Marie.

I v poslední dvojici kaplí nalezneme v kartuších podobně formulované nápisy („*S. FLORIANO MARTYRI*“/ „*S. ANTONO CONFESSORI*“). Na rozdíl od nápisů na předešlých oltářích jsou zde světci přímo jmenováni a je zdůrazněn jejich odlišný osud (mučedníka a vyznavače). Nástavce obou oltářů jsou osazeny podobně zpracovanými kovovými basreliéfy, které představují zázraky spojené se světci (u Floriána po jeho smrti, u Antonína za jeho života). Oltáře se vzájemně doplňují i u menších obrazů pod hlavními oltářními obrazy, které dohromady zachycují celou Svatou rodinu (svatý Josef s Ježíškem na oltáři floriánském a Panna Maria s Ježíškem na oltáři antonínském).³¹

Svatostánek je vůbec nejposvátnějším místem v celém kostele, neboť slouží k uchování eucharistie – Kristova těla. Ten svou smrtí na kříži vykoupil lidstvo z hříchu. Je tedy celkem samozřejmé, že se v samém středu svatostánku nachází právě kříž. Vršek svatostánku je okrášlen zlatým Kristovým monogramem nadnášeným čtveřicí andělíčků. Tento znak, jenž je v jezuitském prostředí takřka všudypřítomný, v sobě spojuje znak Krista i znak Tovaryšstva. Ve stejné úrovni jsou osazeni dva andělé, každý na jednom okraji svatostánku, kteří drží v rukou kadidelnice. Kadidlo se užívalo jako symbol modlitby spolu se svěcenou vodou při různých žehnacích obřadech. Sloužilo k vyjádření úcty a důstojnosti a přisuzovala se mu rovněž funkce očištná. Andělský sbor završuje dvojice andělů sedících na postranních konzolách svatostánku. Pravý anděl spíná ruce k modlitbě. Podle Josefa Bradáče vzniklo toto gesto ve středověku a má svůj původ pravděpodobně v

³¹ Děkanské úřady. *Panorama kostelů a církevních památek, nepag.*

holdovacím aktu vazala pánovi. Raně středověký člověk viděl v Bohu svého feudálního pána, a proto se takto modlil.³²

Součástí kostela je také kazatelna, k osazení došlo roku 1720. Tvůrcem je truhlář Michael Koller, jenž byl členem Tovaryšstva od roku 1713.³³ Kazatelny sloužily ke kázání a čtení evangelia a byly tak často zdobeny čtveřicí evangelistů.

Nedílnou součástí liturgie byla hudba, tedy i varhany. Ty byly v Klatovech pořízeny v roce 1714.³⁴ Trojice soch, jež nástroj zdobí, odpovídá svému protějšku – hlavnímu oltáři a jezuitským oltářům v transeptu. Uprostřed tak stojí socha Immaculaty ve společnosti svatého Ignáce a Františka Xaverského. Celkový dojem dotváří štuková výzdoba pod balustrádou varhanního kůru. V samém středu je zpodoběn anděl hrající na trubku, který v levé ruce drží list s notovým zápisem. Co však hraje, se nedozvíme. Po jeho stranách ho doprovází na housle a loutnu dva andílkové a na samých krajích jsou pak ve štku vyvedeny bohaté soubory nejrůznějších hudebních nástrojů.

Ve zvláštním zaskleném sarkofágu nad mensou sv. Ignáce je uloženo lidské tělo. Relikvie jsou složeny v kostru oděnou do nádherného roucha. Pouze mezera na prsou nás usvědčí v tom, že jde o ostatky. Nápis na rakvi oznamuje, že jde o ostatky sv. Oenestina mučedníka. Klatovským jezuitům ho věnovala Anna Marie Františka velkovévodkyně toskánská, rozená kněžna sasko-lauenburská (1672-1741). Ostatky do Čech doputovaly spolu s lampou z římských katakomb. V jezuitském řádu české provincie byl sv. Oenestin asi posledním mučedníkem, jenž se přidal do družiny zvláštních patronů českých a moravských řádových domů.³⁵

3.2. Katakomy

Součástí jezuitského kostela jsou katakomby, zcela výjimečné v Čechách, ale snad i v celé Evropě. Další se nacházejí jen v německých Brémách, ve Francii v Bordeau a Toilouse a v italském Palermu. Zemřelí řádoví bratři byli oděni do černých klerik a šlechta do nádherných šatů. Těla se nerozpadla, ale vlivem specifických klimatických podmínek se proměnila v mumie.³⁶

³² BRADÁČ, J. *Posvátná znamení*, s. 18.

³³ HEROLD, Miroslav. *Klatovský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce z Loyly. Příběh jedné stavby Tovaryšstva Ježíšova (1565-1773): Barokní jezuitské Klatovy: Sborník textů*, s. 145.

³⁴ Tamtéž, s. 152.

³⁵ Tamtéž, s. 139.

³⁶ BURIÁNEK, František; PILAŘ, Jan; Stehlík, Ladislav. *Klatovy*, s. 39.

Zemřelí uloženi ve zvláštním prostředí v dubových rakvích na chmelu v podzemí jsou mumifikováni suchým vzduchem obsahujícím antiseptické látky. Vysušená těla vážila zhruba jen kolem 10 kilogramů. Klatovské katakomby byly původně pod celým jezuitským kostelem a vcházelo se do nich jezuitskou latinskou školou. Do katakomb se odtamtud sestupovalo po schodech, které jsou sice dosud patrné, ale již zazděné. V roce 1874 byl vchod přemístěn na severní stranu. Pohřbívat se zde začalo v šedesátých letech 17. století a skončilo v roce 1786 na příkaz císaře Josefa II. Celkem tak bylo pohřbeno 200 zemřelých, převážně řádových kněží, šlechty a měšťanů, příznivců jezuitského řádu, ke kterým se řadili páni z Kolowrat, Janovic, Příchovic. Mezi nejznámější patří P. Albrecht Chanovský z Dlouhé vsi. Při neodborné manipulaci s těly v 19. století se štítky se jmény pohřbených pomíchaly a těla nebylo možno identifikovat.³⁷ Nyní je vystavováno zhruba 40 těl, neboťci jsou uloženi do rakví uzavřených skleněným víkem. U některých se dochovalo menší množství předmětů, jako např. růžence, stahovalo, které bylo potřebné při pouštění žilou.³⁸ Díky těmto maličkostem je v současnosti možno si přiblížit tehdejší způsob života, úroveň lékařství.

3.3. Prampouch Evy Jiříčné

Za zmínku stojí stavba z roku 2012. Prampouch je malý skleněný mostík, který spojuje budovu bývalé jezuitské koleje a jezuitského gymnázia. Ta je umístěná těsně nad klatovskými katakombami. Tato lávka, jejíž autorkou je světoznámá architektka Eva Jiříčná, známá spoluprací s kontroverzním architektem Janem Kaplickým, patří mezi architektonické klenoty Klatov. Stavba za tři miliony korun byla financována z finančních prostředků města.³⁹

3.4. Městský farní kostel - Děkaný kostel - arciděkaný kostel

Historie farního kostela se začíná utvářet krátce po založení města Přemyslem Otakarem II. Protože ale ve městě docházelo v průběhu staletí k mnoha požárům, historické dokumenty se dochovaly jen v malé míře. Proto o historii této stavby je

³⁷ WEINMANN, J. *Zajímavosti z historie Klatov od založení až do konce roku 1939*, s. 65.

³⁸ Tamtéž, s. 19.

³⁹ *Klatovský deník* [online]. [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z: http://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/foto-architektka-eva-jiricna-otevrela-prampouch-20120429.html

nutno vycházet jen z dohadů, které jsou potvrzeny různými odbornými studii. Z raně gotického období se zachovala jen část zdiva děkanského kostela. Na přelomu 19. a 20. století byla provedena schématická rekonstrukce půdorysu stavby, na základě které bylo zjištěno, že po gotické a barokní přestavbě zbylo z původní stavby jen pár kamenných zbytků. Poznatky ukazují na to, že první podobu farního kostela tvořila hlavní loď a dvě nižší boční lodě.⁴⁰

Při chrámu před vypuknutím husitských válek byly vybudovány dvě kaple, a to sv. Háty stojící přímo při kostele a sv. Michala, která stála na východ od něj. První kaple se nedochovala, pozůstatkem kaple sv. Michala je zřejmě čtverhranná bašta s gotickým lomeným vchodem.⁴¹

Původní křížová loď stála ve směru sever - jih. Na začátku 15. století byla délka kostela prodloužená o 10 m, bylo vybudované nové kněžiště a křížová loď, která byla od té původní oddělená. Ta byla později přeměněná v postranní kapli. Výstavbou nové křížové lodi vznikl v tehdejší době vzácný síňový prostor vytvořený po vzoru Petra Parléře pravděpodobně Linhartem z Alenbergu. Tato část kostela patří k nejcennějším v jihozápadních Čechách.⁴² V roce 1550 spadl krov a strop hlavní lodi, zřejmě v důsledku silné vichřice. Na opravě stavby z žuly a břidlice se tehdy podílel městský stavitel Antonín, který je známý tím, že postavil zdejší Černou věž. K úpravám této sakrální stavby došlo v důsledku špatného stavu a také z důvodu nepostačujícího prostoru. Město se v tomto období rychle rozvíjelo. Finanční prostředky na jeho opravu se vybraly z odpustků, které byly získány díky žádosti klatovského děkana u papeže Bonifáce IX. Prostředky poskytly věřící z pražské, pasovské a řezenské diecéze za pouhé tři dny.⁴³ Kromě výstavby kaple Oliveta zůstala stavba až do roku 1898 bez větších změn. Ty provedl až architekt Josef Franta. Byl odstraněn raně barokní portál z roku 1687 s reliéfem Klatovské Panny Marie. Ten byl umístěn nad průchod vedle stojící Bílé věže.⁴⁴ Katolické učení je známé značně rozvinutým kultem Bohorodičky. Uctívání Panny Marie je spojeno s vyhlášením dogmat z roku 1854 a 1950 papeži Piem IX. a XII.⁴⁵ K řadě vyznavačů mariánského kultu se řadí i Klatovy, neboť farní kostel zasvětilo právě Narození

⁴⁰ WAGNER, V., *Klatovy*, nepag.

⁴¹ VANĚK, F.; HOSTAŠ, K. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém VII. Politický okres Klatovský*, s. 45.

⁴² BÍLEK, J. *Klatovské kostely*, s.7.

⁴³ PROCHÁZKA, Z.; VÁŇOVÁ L. *Město Klatovy* s. 83.

⁴⁴ BÍLEK, J. *Klatovské kostely*, s. 8.

⁴⁵ DEMJANČUKOVÁ, Dagmar. *Teorie a dějiny náboženství*, s. 113.

Panny Marie.⁴⁶ Klatovský obraz Panny Marie je kopií obrazu z italské vesnice Re. Zde na omítce kaple sv. Maurice byl namalován obraz školy byzantské. V roce 1494 na obraz hodil kámen nevěřící člověk a z obličeje Bohorodičky začala prýštit krev. Krůpěje krve padaly z rány na čele Panny Marie oděné do pláště se zlatými hvězdami. Do Klatov se obraz dostal díky rodákovi z této italské vesnice Bartoloměji Rizzoltimu.⁴⁷ Ten se v Klatovech oženil a s manželkou adoptovali dceru. Ta uzavřela sňatek s místním krejčím Hiršbergerem a koupili domek, který stál na místě dnešní kaple Chaloupky. K obrazu chovali velkou úctu, neboť konal zázraky, díky modlitbám k obrazu se lidé uzdravovali. Do kraje přišla bída spojená s neúrodou, a tak byli manželé nuceni obraz prodat. Při poslední modlitbě jeho majitele ale z obrazu začaly padat kapky krve. Obraz byl odnesen do kostela Narození Panny Marie. V roce 1685 dochází díky tomuto činu ke zlepšení vnitřní výbavy kostela v barokním stylu. Zařízení chrámu pochází tedy z přelomu 17. a 18. století. Na klatovský oltář byla tehdy umístěna právě kopie obrazu Panny Marie Klatovské. Od roku 1685 je až do současnosti každoročně oslavována památka Panny Marie a koná se klatovská pouť.⁴⁸ Peters v *Dějínách jezuitské koleje v Klatovech* poukazuje na fakt, že jezuité v počátku ke klatovskému zázraku nepřihlíželi nijak pozitivně, ač kult Bohorodičky uctívali. Později se ale oslav Panny Marie Klatovské zúčastňovali, byli přítomni i na poutních procesích.⁴⁹

Rozbor krve z obrazu, který byl v klatovské nemocnici proveden v roce 1985, se shoduje s krví krevní skupiny AB z italského Re. Tam byl rozbor krve proveden v Turíně roku 1962.⁵⁰ Další rozbor krve proběhl v roce 2006, tentokrát ale byl výsledkem zkoumání fakt, že se o lidskou krev nejedná.⁵¹

Dále je nutno zmínit vnitřní vybavení kostela. Uvnitř sakrální stavby jsou umístěny na dvou postranních barokních oltářích křížové lodi vzácné obrazy sv. Josefa Ignáce Raaba a obraz sv. Jana a sv. Pavla od Riese. Oltář Jana Nepomuckého v kapli pod levým chorkem je řezba ze začátku 18. století s osmi postavami českých patronů.⁵² Naproti byl až do roku 1891 oltář sv. Kříže, který byl nahrazen novým gotickým

⁴⁶ Děkanský úřad, *O milostném obrazu Panny Marie Klatovské*, s. 4.

⁴⁷ Tamtéž, 7.

⁴⁸ WEINMANN, J. *Zajímavosti z historie Klatov od založení města až do konce roku 1939*, s.66.

⁴⁹ PETERS, Karel. *Dějiny jezuitské koleje v Klatovech*, s.22 .

⁵⁰ KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*. s.179.

⁵¹ Tamtéž , s.180.

⁵² VANĚK, F.; HOSTAŠ, K. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém VII. Politický okres Klatovský*, s.55.

oltářem s Božím hrobem. V čele se nachází oltáře sv. Rodiny a sv. Antonína Pad. Dřevěná kazatelna stojí na kamenné patce. Jedná se o bohatě vyřezávaný korpus pocházející ze 17. století. Varhany pochází z roku 1696. Lavice pro věřící jsou z dubového dřeva. Pochází, stejně jako pontifikální křeslo s vysokým lenochem, z roku 1723.⁵³ Klatovský farní kostel je znám jako děkanský od konce 14. století. Roku 1933 byl diecézním biskupem povýšen na arciděkanský.⁵⁴

3.5. Kostel sv. Vavřince

Kostel sv. Vavřince vznikl v letech 1694-1707.⁵⁵ Zasloužil se o to řád dominikánů, žebravých mnichů. Protože tito řeholníci žili prostým životem, města je ochotně přijímala. Tak se dostali i do Klatov krátce po založení města Přemyslem Otakarem II. Zde založili dva kláštery. Ten menší, starší stál spolu s malým kostelíkem gotického stylu vedle dnešního kostela sv. Vavřince.⁵⁶ Kostelík sloužil k pohřbívání místní rodové šlechty. Jelikož prostory nestačily potřebám těchto šlechtických rodů, byl na severním předměstí postaven druhý klášter, a to zřejmě za doby vlády Karla IV.⁵⁷ Velký klášter byl v roce 1419 klatovskými stoupenci husitů srovnán se zemí a řeholníci odešli do plzeňského dominikánského kláštera. Zpět se vrátili až v roce 1457. Usadili se ve starém klášterci až do roku 1467, kdy se opět vrátili do Plzně. Následně byla tato historická památka odevzdána světským účelům a sloužila jako skladiště a sýpka.⁵⁸ Do Klatov se řád vrátil opět až v r. 1622 a od města získal zničené budovy bývalého klášterce a zpustlý kostel. V té době byla vybudovaná provizorní kaple sv. Doroty.⁵⁹ O rok později, v roce 1694, vybudovali dominikáni nynější kostel sv. Vavřince. Na stavbě se podílel Ital Marco Antonio Gilmentti, který v té době v Klatovech žil. Protože řád dominikánů neměl dostatek finančních prostředků jako zde přítomní jezuité, působí tato sakrální stavba podstatně prostším dojmem než kostel jezuitský. Vnitřní stěny byly bílé, bez jakýchkoliv maleb.⁶⁰ Původní kostel byl zřízen jako orientovaná stavba, nyní je oltář obrácen k jihu.⁶¹

⁵³ VANĚK, F.; HOSTAŠ, K. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém VII. Politický okres Klatovský*, s.56.

⁵⁴ WEINMANN, J. *Zajímavosti z historie Klatov od založení města až do konce roku 1939*, s.67.

⁵⁵ KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s.186.

⁵⁶ WEINMANN, J. *Zajímavosti z historie Klatov od založení města až do konce roku 1939*, s.19.

⁵⁷ Tamtéž, s. 20.

⁵⁸ Tamtéž, s. 21.

⁵⁹ PROCHÁZKA, Z.; VÁŇOVÁ L. *Město Klatovy*, s. 112.

⁶⁰ BÍLEK, J. *Klatovské kostely*, s. 12.

⁶¹ Děkanské úřady. *Panorama kostelů a církevních památek, nepag.*

V období josefínských reforem byl roku 1786 klášter zrušen a kostel prodán městu. Klášterec byl obýván místním gymnáziem, které zahájilo činnost v roce 1812, po zrušení gymnázia jezuitského. Kostel sv. Vavřince začal sloužit k bohoslužbám studentům, a to až do padesátých let 20. století. Pak byl uzavřen a chátral. Ještě před rokem 1989 došlo k rekonstrukci fasády a střechy, neboť objekt byl v katastrofálním stavu. Po sametové revoluci došlo i k úpravám interiéru, prostory měly sloužit jako muzeum barokního sakrálního umění. V současnosti se zde pořádají koncerty.⁶²

Následující část bakalářské práce bude věnována menším klatovským kostelíkům a kaplím. První tři stavby se nacházely v prostorách místního hřbitova.

3.6. Hřbitovní kostelíky

Na území klatovského městského hřbitova stávali vedle sebe tři kostelíky, do současnosti se dochoval pouze jeden, kostel sv. Michala.

3.6.1. Kostel sv. Jiří

Již před založením města byl kolem roku 1200 postaven kostelík, novorománská rotunda. Pokud by nedošlo roku 1784 k jejímu zániku, byla by tato stavba jednou z nejstarších stavebních památek v Čechách. Krypta rotundy sv. Jiří sloužila tehdy jako úložiště střelného prachu a při bouři do ní uhořel blesk, a proto muselo dojít k její demolici. K rotundě byla v polovině 16. století přistavěna věž v renesančním slohu a kostelík byl zasvěcen Beránku Božímu, v r. 1576 byl převěcen na kostelík sv. Vojtěcha.⁶³

3.6.2. Kostel sv. Jakuba

Kostel sv. Jakuba byl postaven ve slohu raně gotickém na náklady cechu střihačů sukna zřejmě ve 13. století. V roce 1569 na náklady obce byl zhotoven zvon a další, menší zvon byl zhotoven díky soukromému dárci. Stejně jako kostel sv. Jiří byl zbourán.⁶⁴

⁶² BÍLEK, J. *Klatovské kostely*, s. 13.

⁶³ WEINMANN, J. *Zajímavosti z historie Klatov od založení města až do konce roku 1939* s. 67.

⁶⁴ Tamtéž, s.68.

3.6.3. Kostel sv. Michala

K uvedeným dvěma kostelíkům přibyla v roce 1380 sakrální stavba, kostel sv. Michala. Tato památka byla postavena v gotickém slohu. Roku 1632 byla na severní straně přistavěna kaple, při jejíž přestavbě v polovině 18. století byla upravena do barokního slohu, jak je známá do současnosti.⁶⁵

3.7. Kostel sv. Martina

Tento kostel byl původně farní kostel nejstarších osad Klatovska, Beňov a Novákovic. Stavba se nachází na západní straně kopce Hůrky. Původně gotická stavba byla r. 1763 přestavěna ve stylu barokním.⁶⁶ Z původní gotické stavby se zachovala 11 metrů dlouhá loď. Strop byl trámový a byl pokrytý šindelovou střechou. Duchovně zde působili faráři z Beňov. V 15. století přešel kostelík do majetku zemanů z tvrze z nedalekého Bezděkova. Roku 1599 přešel na obec Klatovy. Kostelík spravoval poustevník, který žil z milodarů klatovských občanů. Stavba po jeho smrti chátrala a roku 1734 byla postavena vedle této ruiny stavba nová. K její dostavbě došlo roku 1748. Kostelík byl zasvěcen sv. Martinovi. V současnosti slouží k duchovním účelům jen výjimečně, i když je v zchovalém stavu.⁶⁷

3.8. Kostelík sv. Anny

Kostelík stál na klatovské Hůrce již ve 14. století. O čtyři století později byl na stejném místě postaven kostel sv. Anny v barokním slohu. Postupně se z něj stala zřícenina, která byla v druhé polovině 19. století nahrazena dřevěnou rozhlednou. Tu nahradila po druhé světové válce rozhledna cihlová.⁶⁸

3.9. Kaple Panny Marie Klatovské-Chaloupka

Kaple Chaloupka byla postavena v roce 1696 na stejném místě, kde původně stál rodinný domek manželů Hiršbergerových, v němž byl umístěn obraz Panny Marie Klatovské. O tom je psáno v souvislosti s děkanským kostelem výše. Nízká

⁶⁵ BÍLEK, J. *Klatovské kostely*, s. 14.

⁶⁶ WEINMANN, J. *Zajímavosti z historie Klatov od založení města až do konce roku 1939*, s. 68.

⁶⁷ Tamtéž, s. 69.

⁶⁸ *Sedmička Klatovy*, 29/2010, 22.7.2010

obdélníková sakrální stavba má barokní štít, střecha je zakončena cibulovitou věžičkou. Vnitřek ukrývá barokní oltář.⁶⁹ V padesátých letech minulého století byla kaple uzavřena a výbava se ztratila. V roce 1996 došlo k její rekonstrukci, kdy byla objevena původní nástropní freska. Roku 2009 byla kaple opět opravována. Před ní stojí socha sv. Václava z roku 1772.⁷⁰

⁶⁹ WEINMANN, J. *Zajímavosti z historie Klatov od založení města až do konce roku 1939*, s.70.

⁷⁰ KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s. 185

4. SAKRÁLNÍ STAVBY NA KLATOVSKU

Poslední část práce je věnována méně známým sakrálním stavbám nacházejících se v menších obcích na Klatovsku.

4.1. Bezděkov

Jedním z míst, kterému je věnována pozornost, je obec Bezděkov, místo mého trvalého bydliště. První dochované záznamy o této obci hovoří o roku 1331. V katastru obce se nachází dva kostely.

4.1.1. Kostel sv. Anny

Starší, jednolodní kostel sv. Anny byl podle dochovaných záznamů dostavěn roku 1693, v roce 1785 při něm byla zřízena lokalie (duchovní správa s vlastním knězem mimo sídlo farnosti), prvním lokalistou byl Liborius Schreiner, který sem byl převeden v roce 1787 ze zrušeného dominikánského kláštera v Klatovech. Kostel sloužil jako místo bohoslužeb a církevních obřadů, též v něm působil chrámový sbor. V jeho západní části nechala Alžběta, svobodná paní Korbů z Weidenheimu, majitelka zdejšího zámku, vybudovat rodinnou hrobku. Východní část byla přeměněna na kapli. V současné době se v kostele koná pouze jedna bohoslužba u příležitosti svatoanenské pouti. Hrobka bývá výjimečně zpřístupněna veřejnosti. Dědici původního majitele žijí v zahraničí, o objekt nejeví zájem, a proto se o něj stará obec. Po roce 1989 byl kostel několikrát vykraden, obrazy a cennosti jsou tedy uloženy v archivu místního obecního úřadu.⁷¹

4.1.2. Kostel sv. Václava

Kostel sv. Václava byl postaven na návsi v letech 1899 až 1901. Je tak jedním z nejmladších v klatovském okrese. Budoval se proto, že starší kostel neposkytoval dostatečnou kapacitu pro pořádání bohoslužeb. Hlavní oltář se sochou sv. Václava zhotovil řezbář Jan Procházka z Příbrami. Opravil dva postranní oltáře s obrazy sv. Tadeáše a Panny Marie Bolestné, která je kopií sušického klášterního obrazu. Dále pak proběhla renovace křtitelnice, kazatelny a křížové cesty. Kromě mobiliáře byly

⁷¹ KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s. 29.

do kostela přeneseny i varhany z kostela sv. Anny. V roce 2001 byl kostel zrekonstruovaný a vysvěcený plzeňským biskupem Františkem Radkovským.⁷²

4.1.3. Kaple

Na území obce se nachází i kaple sv. Anny a sv. Václava a v dolní části Bezděkova stojí kaple sv. Jana Nepomuckého.⁷³ I když se nejedná o památky velké historické hodnoty, bylo nutné je zmínit, protože v současnosti slouží místním obyvatelům při oslavách křesťanských svátků.

4.2. Dobrá Voda

Na západní hranici klatovského okresu se nachází celá řada poutních míst. Mezi jedno z nejznámějších se řadí Dobrá Voda u Hartmanic. Poutníci z obou stran státní hranice putují ke kostelu a kapli svatého Vintíře, který je místními obyvatel označován za nejstaršího Šumavana.

4.2.1. Kostel a kaple sv. Vintíře

Vintíř (Gunther), narozen kolem roku 955 v Durynsku, byl příbuzný s římským císařem Jindřichem II. V mládí žil rozmařilým životem, později vykonal pouť do Říma a vstoupil do dominikánského kláštera v Bavorsku. Tomuto řádu odkázal celý svůj majetek. Vedl poustevnický život. Roku 1045 Vintíř umírá a podle svého posledního přání byl pohřben v Břevnovském klášteře za přítomnosti sv. Prokopa.⁷⁴ Za svého života založil pod tzv. Vintířovou skalou poustevnu. Na tomto místě byla obnovena kaple, zničená v 50. letech 20. století. V obnovené kapli je dnes vystavena kopie obrazu, na němž je vyobrazen sv. Vintíř s knížetem Břetislavem I. Obraz pochází zhruba z poloviny 19. století a je opatřen nápisy psaným v češtině i němčině. S postavou tohoto světece je spjata i studánka v Dobré Vodě, nedaleko stojí kostelík sv. Vintíře. Na hlavním oltáři byla umístěna socha sv. Vintíře z počátku 16. století. Ta je dnes k vidění v Muzeu Šumavy v Sušici. Tento starobylý kostel je nově vybaven zařízením ze skla, neboť za minulého režimu byl zcela vydrancován.

⁷² KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s. 27.

⁷³ *Bezděkov.cz* [online]. [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.bezdekov.cz/bezdekov/fr.asp?tab=snet&id=6011&burl=&pt=HS>

⁷⁴ VONDRUŠKA, Vlastimil. *Církevní rok a lidové obyčejy*, s. 74.

Retabulum⁷⁵ je 4,5 m široké, 3,2 m vysoké a váží skoro 5 tun. Prostřední část triptychu znázorňuje Kristovu oběť na kříži. Nad vyobrazením je citovaný latinský text z evangelia sv. Jana: "*Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo za své přátele položí svůj život*" (Jan 15, 13). V postranních křídlech triptychu jsou vyobrazeny postavy světců, které mají historický i osobní vztah k osobě sv. Vintíře. Kromě českých světců se jedná o jeho uherské královské příbuzné, svatého Štěpána a jeho manželku nebo Vintířova duchovního učitele svatého Gotharda, řezenského biskupa svatého Wolfganga. Kromě oltáře je ze skla vyrobeno všech čtrnáct zastavení křížové cesty. Patnácté zastavení je umístěno z německé strany hranice v bavorském Rinchnachu, který založil svatý Vintíř. V kostele je dále skleněný obětní stůl, skleněné vánoční jesle a socha sv. Vintíře. Tento skleněný světový unikát vychází ze sklářské tradici staré Šumavy a propojuje starobylost kostela s moderním vnímáním umění. Autorkou díla je Vladěna Tesařová, která na Dobré Vodě žije a pracuje.⁷⁶ Poutě do Dobré Vody se konají první neděli po svatodušních svátcích.⁷⁷

4.3. Hamry

Hamry získaly své jméno podle hamrů, kde se zpracovávala železná ruda těžená v této oblasti. První hamr vznikl již kolem roku 1530. Osídlení obce kolísalo, nejvíce obyvatel měla obec před druhou světovou válkou, a to 1450, nejméně v r. 1980, pouhých 102 obyvatel. Po roce 1945 obec Hamry téměř zanikla, ležela v hraničním pásmu a každý, kdo sem přišel, byl kontrolován pohraničníky. Situaci odpovídal i stav sakrálních staveb.⁷⁸

4.3.1. Kostel Panny Marie Bolestné

Kostel Panny Marie Bolestné byl postaven na pozemku Kollerova dvoru (Kollerhof) v letech 1773-1774, vysvěcen byl v říjnu 1774.⁷⁹ Kostel byl v totalitní době v katastrofálním stavu, rekonstrukce byla provedena z peněžních darů německých

⁷⁵ Část oltáře vystupující nad menzou, v gotice oltářní skříň s bohatou výzdobou. CHODURA, R. *Malý sborník pojmů sakrální architektury*, s. 47.

⁷⁶ [vira.cz](http://www.vira.cz) [online]. [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.vira.cz/Texty/Clanky/Skleneny-oltar-sv-Vintir-Dobra-Voda.html>.

⁷⁷ ANDĚRA, M.; ZAVŘEL P. *Šumava - Příroda, historie, život*. s. 451.

⁷⁸ [sumava.net](http://www.sumava.net) [online]. [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.sumava.net/hamry/fr.asp?tab=snet&id=1226&burl=&pt=HS>.

⁷⁹ KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, I. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s. 107.

starousedlíků po pádu režimu. V září 1993 byl vysvěcen biskupem Liškou z Českých Budějovic. Protože ale přešel pod diecézi plzeňskou, byla zde 12. září 1993 konána poutní mše svatá za přítomnosti plzeňského biskupa Františka Radkovského.⁸⁰ Vedle kostela je nově vybudovaná Cesta Panny Marie Bolestné. Má podobu pěší stezky s 85 schody. Byly zde použity žulové kameny z původní křížové cesty. Ty byly dozdobené plastikami klatovského umělce Gustava Fifky. Toto dílo vyjadřuje sedm bolestí Panny Marie. Osmá plastika vyobrazuje příběh Ježíše, který proměnil vodu ve víno.⁸¹ Před kostelem byl rekonstruován i hřbitov, kde stojí symbolické náhrobky s českými i německými nápisy.

4.3.2. Kostel sv. Kříže

Kostel sv. Kříže, který byl postaven na půdorysu kříže v letech 1730-1731, financoval zřejmě Vilém Albrecht II. z Kolowrat. Stavbu doplňovala kaple, vchod byl na západní straně průčelí. Šindelovou střechu, typickou pro oblast Šumavy, zdobila cibulovitá věžička. Uvnitř stály tři oltáře. Na oltáři byl umístěn stříbrný pacifikál⁸² s ostatkem sv. Kříže. Kostel byl zbourán roku 1958.⁸³ V roce 2007 byly zakonzervovány zbytky obvodových zdí. Na tomto místě byl postaven kříž ze dřeva a vysvěcením místa v červenci 2007 vzniklo poutní místo Křížkov (Kreuzwinkel).⁸⁴ Na katastrálním území obce Hamry, které je poměrně rozlehlé, se v současnosti nachází velké množství kapliček, na jejichž opravě a údržbě se podílejí místní, ale i dřívější, odsunutí obyvatelé Hamrů.

4.4. Chudenic

První zmínka o Chudenicích je spojená se založením kostela sv. Jana Křtitele⁸⁵ roku 1200. Obec byla již tehdy majetkem Czernínů z Chudenic.⁸⁶

⁸⁰ KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s. 109.

⁸¹ Tamtéž, s. 114.

⁸² Zdobení kovový kříž, někdy s vloženými ostatky svatých, který se podává věřícím k políbení. VONDRUŠKA, Vlastimil. *Církevní rok a lidové obyčeje*, s. 6.

⁸³ KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s. 117.

⁸⁴ Tamtéž, s. 119.

⁸⁵ Sv. Jan Křtitel (1. Stol. Př. Kr.) zvěstoval příchod Mesiáše, pokřtil Krista. VONDRUŠKA, Vlastimil. *Církevní rok a lidové obyčeje*, s. 23.

⁸⁶ KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s. 158.

4.4.1. Kostel sv. Jana Křtitele

Kostel sv. Jana Křtitele je kulturní památkou pocházející z druhé poloviny 14. století. Dochovaly se původní obvodové zdi a presbytář s žebrovou klenbou. Postupně přibyla sakristie, oratoř a v 16. Století pozdně renesanční věž. V 18. století došlo k úpravám ve stylu baroka. Malby stropu vytvořil v 60. letech 18. století malíř Kaplánek. Novogotický oltář má původní renesanční archu od neznámého autora zvaného Mistr Chudenického oltáře.⁸⁷

4.4.2. Kostel sv. Wolfganga

Na nedalekém vrchu Bolfánek je torzo kostelíka sv. Wolfganga, ten byl v letech 1722-29 nahrazený velkým poutním jednolodním kostelem. Stavba byla financovaná Františkem Josefem Černínem. Roku 1772 přibyla ještě boční dvouúrovňová kaple. Ve spodní kapli je skalní výběžek se stopami, které prý patřily sv. Wolfgangovi. Tato kaple proto nese název Šlápějová.⁸⁸ Podle pověsti se vracel biskup Wolfgang z Prahy do Řezna, kde byl vysvěcen r. 973 první český biskup Dětmár. Wolfgang na tomto místě u Chudenic přenocoval. Konalo se zde mnoho poutí, nejslavnější roku 1337, kdy zdejší hraběnka nesla do kostela ostatky sv. Wolfganga. Roku 1785 byla na základě josefinských dekretů stavba zrušena. Zůstala jen věž, která byla upravená na rozhlednu Bolfánek, dnes oblíbený výletní cíl, v jehož blízkosti se nachází chudenický zámek s americkou zahradou. Do tohoto prostředí umístil místní rodák, velká osobnost českého divadla, Jaroslav Kvapil, dramatické dílo *Princezna Pampeliška*.⁸⁹ Kaple byla r. 1824 opravena na popud Josefa Dobrovského, který na panství Černínů působil jako vychovatel. Poslední stavební úprava v roce 1894 přispěla k tomu, že se zde opět mohly konat bohoslužby. Byl zřízen oltář, obraz malovala sama hraběnka Františka. Roku 1994 byly ke stému výročí obnovení bohoslužeb opět pořádány poutě.⁹⁰

⁸⁷ KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s. 159.

⁸⁸ Tamtéž, s. 160.

⁸⁹ [sumava.net.cz](http://www.sumavanet.cz) [online]. [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.sumavanet.cz/chudenice/fr.asp?tab=snet&id=4566&burl>

⁹⁰ KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s. 161.

4.5. Nicov

Kostel Narození Panny Marie

Farní ves Nicov vznikla na panství cisterciáckého nepomuckého kláštera ve 14. století. Dalšími majiteli byli po roce 1460 Šternberkové, po roce 1618 patřil Nicov Martinicům a od roku 1790 rodu Wallisů. Poutní tradice vznikla ve stejné době. Pro poutníky, kteří chodili k nedaleké studánce se zázračnou uzdravující vodou, zde byl postaven kostelík, ve kterém se nachází soška Madony s Ježíškem, zvaná Panna Maria Nicovská. Jedná se o kopii pozdně gotické Madony ze 16. století. Originál je umístěn ve Vídni. Farář František Kašpar zmiňuje modlitbu složenou ke cti Panny Marie. Podle tohoto příběhu byla socha Rodičky boží vhozena do ohně a nebyla poškozena. Tato socha již neexistuje. Ale jiná, této soše podobná, se nachází v již zmiňovaném Františkánském kostele ve Vídni. Socha Panny Marie v životní velikosti, která je vyřezaná z lipového dřeva, stojí na srpku měsíce. Je popisovaná jako krásná, s černými vlasy, které zdobí věnec. V pravé ruce drží žezlo a v levé Ježíška. Historie této sochy je spjata s hraběcím rodem Šternberků, a proto se této nicovské soše říká též šternberská.⁹¹ Za třicetileté války byla stavba poškozena. Nahradil ji chrám stavitele a architekta Kiliána Ignáce Dienzenhofera. Ten se proslavil stavbou kostela Nanebevzetí Panny Marie v Přešticích nebo kostela sv. Mikuláše v Praze. Stavba má složitý půdorys. Loď je zakončena polygonální kopulí s tamburem, průčelí dominují dvě hranolové věže, po stranách jsou presbytáře.⁹² Vnitřní inventář je barokní a rokokový z poloviny 18. století. Součástí památky je márnice s jehlanovou střechou, která je umístěna v přilehlém hřbitovním areálu.⁹³

4.6. Týnec

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

K původně gotickému kostelu Nanebevzetí Panny Marie v Týnci ze 14. století byla přistavěna v 17. století ještě věž.⁹⁴ Z původního kostela se dochoval pouze presbytář s křížovými klenbami. Areál kostela tvoří samotný kostel, ohradní zeď s bránou a kaple sv. Barbory, která slouží jako hrobka Kolowratů Krakovských.⁹⁵ V 17. století

⁹¹ KAŠPAR, F. *Poutní místo Nicov a rodička Boží Nicovská*, s. 13.

⁹² KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s. 266.

⁹³ SMOLÍK, L.; SMOLÍKOVÁ, E. *Perly minulosti, Klatovy a okolí*, s. 39.

⁹⁴ Tamtéž, s. 44.

⁹⁵ KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s. 367.

se stal Týnec významným poutním místem, poutě se staly pověstnými i za hranicemi kraje. Zvěsti o způsobených zázracích šířili jezuité z Klatov. Manželé Kokaislovi se ve své knize zmiňují, že o tomto místě píše i Bohuslav Balbín v knize O Bohorodičce Svatohorské, kde stojí: „V Týnci u hradu Klenová v kraji je pověstná svatyně Přesvaté Panny.⁹⁶ Ve druhé polovině 17. století do Týnce přesídlil Vilém Albrecht z Kolowrat, aby se zde ukryl před morovou nákazou. A protože celá jeho rodina byla od nemoci ušetřena, dal postavit kapli s vyobrazením Panny Marie Týnecké. Kaple se nedochovala. O 19 zázracích, které se staly díky týnecké Bohorodičce, se píše v Pamětní knize týnecké fary. Poutě přestaly být významné až po r. 1685, kdy se začal uctívat kult Panny Marie Klatovské.⁹⁷

Týnecká Madona dosáhla proslulosti v období baroka. Socha je vysoká 17 cm a byla vyřezána z jednoho kusu dřeva. Má modré obepínající šaty se zlatým našaseným pláštěm. Nahého Ježíška drží na pravé ruce.⁹⁸ Z oválného obličejce vystupuje dlouhý nos, Madona má drobná ústa. Na hlavě má nasazenou kovovou korunu.⁹⁹

4.7. Zborovy

Kostel sv. Jana Křtitele

Na východ od Nicova leží obec Zborovy. Zde se nachází stavební památka, která je spjatá s náboženským životem, kostel sv. Jana Křtitele. Jedná se o jedinou zachovanou rotundu z poloviny 13. století na klatovském okrese.¹⁰⁰ Románská rotunda s hranolovou věží, která je vsazená mezi půlválcovou apsidu a kruhovou loď, stojí na okraji obce. Je spjata s činností johanitských rytířů ze Strakonice, proto je také zasvěcena sv. Janu Křtiteli.¹⁰¹ Založení kostela je připisováno legendě o zdejším rytíři Hanušovi z Boru. Ten měl být za dob křížáckých válek zajat Turky. Neměl naději na záchranu, ale modlil se ke sv. Janu Křtiteli a slíbil postavit ve své vlasti svatostánek k uctívání tohoto světce, pokud se zachrání. Tak také učinil.¹⁰²

⁹⁶ KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s. 368.

⁹⁷ Jan Royt: Madona z Týnce u Klatov, in: *Sborník prací z historie a dějin umění 1/2002, týnec u klatov. Klenová: Via artis, 2002, s.56.*

⁹⁸ Tamtéž, s. 53.

⁹⁹ BROKEŠ, Vladimír. *Týnec – zapomenutí poutní místo*. Rukopis.

¹⁰⁰ SMOLÍK, L.; SMOLÍKOVÁ, E. *Perly minulosti, Klatovy a okolí*, s. 47.

¹⁰¹ KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s.433.

¹⁰² STEHLÍK, L. *Země zamyšlená*, s. 120.

4.8. Železná Ruda

4.8.1. Kostel Panny Marie Pomocné

Kostel sv. Panny Marie Pomocné se nachází v centru města a vznikl na místě kaple v letech 1727-32. Barokní stavba s půdorysem dvanáctiúhelníku je zakončen střechou ze šindele ve tvaru cibulovité bání.¹⁰³ Na kopuli je umístěna hvězda oproti běžnému kříži, což je typické pro ruské kostely. V roce 1777 přibyla na západní straně kostela hranolová zvonička, v patře ortogonální. Na hlavním oltáři je umístěna socha Panny Marie z roku 1854. Je kopií obrazu Lukáše Cranacha st., který je k vidění v Innsbrucku. Lustr zhotovila zdejší brusírna skla. Ve stěnách kostela jsou umístěny náhrobní kameny členů rodiny Hafenbrädlů, zdejších uměleckých sklářů. Tato rodina se zasloužila o vnitřní výbavu kostela.¹⁰⁴

4.8.2. Kaple sv. Barbory a sv. Anny

O kapli sv. Barbory jsou doloženy písemné doklady z let 1836-39. Je pro ni charakteristická šindelová střecha, v té době na Šumavě často používaný krytinový materiál. Sloužila pro pohřby dělníků, kteří zemřeli při stavbě špičáckého železničního tunelu. Těla pohřbívali na nedalekém hřbitově. V této oblasti je možné spatřit tzv. umrlčí prkna. Zemřelí byly místo do rakví ukládáni na prkna. Tato prkna byla zdobená mnohem více než hroby. Často se stavěla do země. Opatřená byla jménem a daty narození a úmrtí. Příbuzní na ně někdy psali i básničky, které obsahovaly informace o zemřelých, často i žertovného charakteru.¹⁰⁵ Začátkem 19. století byla za městem zřízena křížová cesta. K velké obnově došlo po sametové revoluci v roce 1992, kdy byla na původním místě postavena kaple sv. Anny. Znovu vysvěceny byly obě památky 30.9.1995.¹⁰⁶

¹⁰³ SMOLÍK, L.; SMOLÍKOVÁ, E. *Perly minulosti, Klatovy a okolí*, s. 96.

¹⁰⁴ KOKAISL, P.; KOKAISLOVÁ, P. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*, s. 421.

¹⁰⁵ Tamtéž, s.426.

¹⁰⁶ Tamtéž, s.427.

5. ZÁVĚR

Téma bakalářské práce Významná místa křesťanských dějin v českých zemích: Klatovsko je vybráno z toho důvodu, že se jedná o lokalitu blízkou mému bydlišti. Při jejím zpracování bylo možno rozšířit okruh znalostí z oboru historie, umění a především náboženské tematiky. Bylo možno se seznámit s řadou odborné literatury, ze které byly čerpány odborné informace. Spolupráci nabídly instituce samosprávy- obecní úřady, Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech a Městská knihovna v Klatovech, jejichž zaměstnanci byli nápomocni při seznámení se s archiváliemi. Poněkud horší byla komunikace s diecézí. Pro pořizování fotografií interiérů některých kostelů je vyžadován písemný souhlas. Od zdlouhavé administrativní činnosti bylo proto upuštěno. Snímky klatovských kostelů jsou tedy jen externí. Zároveň je nutno zmínit, že zdroje k tomuto tématu se získávají poměrně obtížně. Důvodem je v mnoha případech špatný stav archiválií, v některých případech je na překážku jazyková bariéra, v dílech je často používána latina.

Cílem bakalářské práce je poskytnout nejen výčet známých křesťanských míst, ale především seznámit se i s méně známými památkami, které se nachází mimo okresní město. Tyto méně věhlasné stavby nabízejí řadu zajímavých informací o svatých osobách, které byly s těmito místy spjaty. Práce nabízí průřez stavebními styly, a to od jediné románské rotundy v jihozápadních Čechách, přes gotiku k renesanci.

První kapitola bakalářské práce shrnuje historii Klatovska a královského města Klatovy, druhá část práce nabízí seznam nejdůležitějších sakrálních staveb umístěných v Klatovech. Kromě kostelů je zde popsána neobvyklá podzemní stavba, katakomby. Kromě architektonických prvků a systému fungování se zde pracovalo s informacemi o osobách, které jsou zde pohřbeny. Mezi tyto významné postavy společenského života Klatov patřil i jezuita Chanovský. V souvislosti s katakombami zde je zmíněno i moderní dílo, které vzniklo až počátkem 21. století, a to lávka architektky Jiříčné. Tato stavba vyvolala v obyvatelích města rozporuplné pocity. Někteří zastávají názor, že památka propojí vzácné historické objekty s novodobou moderní architekturou, jiným naopak vadí její strohý architektonický styl.

Bakalářskou práci by bylo možno obohatit o popis dalších dosud existujících křesťanských staveb, nebo těch, které podlely času. Mohla by se stát průvodcem po sakrálních stavbách na Klatovsku nebo sloužit jako školní pomůcka ve výuce historie.

6. RESUMÉ

This bachelor's thesis sums up the most important findings about sacral architecture in Klatovy region, in western Bohemia. The first part of the thesis is focused on historical development of Klatovy region and the origins of the royal town of Klatovy. The town itself has arisen from a market village approximately in 1620. The second part of the thesis gives general knowledge of the most important sacral monuments in Klatovy. The list of these places is not listed according to their importance or chronological point of view but rather in alphabetic order.

The thesis pays attention to the oldest church in Klatovy, distinctively gothic parish church, these days known as Nativity of Virgin Mary Archdean Church. This Jesuit church, whose foundations were established in 1656, is the most ostentatious historical monument in Klatovy. Being erected in Baroque style, it has played a significant role in local religious and social life of town. The adjacent catacombs are unique not only in Bohemia but even in Europe.

Dominican St. Laurentius is closely connected with the history of Dominican monastery that was established in Klatovy during the rule of king Ottokar II of Bohemia.

To illustrate the religion life in Klatovy as completely as possible, several other Christian erections, definitely worth mentioning, are listed and described in the thesis.

The third part of thesis is dedicated to minor religious monuments in Klatovy region. The selection is not random, however, it intends to pick out places and sights connected with some significant Saints. It also concentrates on the sights built in a remarkable architectural style.

All the buildings have been selected also by their location. The thesis not only includes the monuments in the vicinity of district town of Klatovy, but also those situated in more distant spots of Klatovy region. In the annex one finds photographs of selected buildings that helps provide more detailed description of the issue.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ANDĚRA, Miloš.; ZAVŘEL Petr. *Šumava - Příroda, historie, život*. Vydal: Baset, 2003. ISBN 80-7340-021-9

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih) : český ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost, 1985. ISBN 80-85810-08-5.

BÍLEK, Jiří. *Klatovské kostely*. Římskokatolická farnost Klatovy, 2001.

BRADÁČ, Josef. *Posvátná znamení*. Olomouc: 1994

BROKEŠ, Vladimír. *Týnec – zapomenuté poutní místo*. Rukopis.

BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích. III. Díl. 4. Svazek*. Vyd. 1. Praha: LIBRI, 2012. ISBN: 978-80-7277-443-2.

BURIÁNEK, František; PILAŘ, Jan; Stehlík, Ladislav. *Klatovy*. Vyd. 1. Praha: Svépomoc, 1971, ISBN 38-004-71.

ČEMUS, Petronilla. *Bohemia Jesuitica 1556-2006*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1755-8.

ČORNEJOVÁ, Ivana. *Tovaryšstvo Ježíšovo. Jezuité v Čechách*, Praha: Mladá fronta, 1995. ISBN 80-204-0471-6.

DEMJANČUKOVÁ, Dagmar. *Teorie a dějiny náboženství*, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-86473-43-0

Děkanský úřad. *O milostném obraze Panny Marie Klatovské*. Klatovy: Vlastní náklad, 1933.

Děkanské úřady. *Panorama kostelů a církevních památek*, Praha: J. Kobes a synové, 1941.

HEROLD, Miroslav. *Klatovský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce z Loyly. Příběh jedné stavby Tovaryšstva Ježíšova (1565-1773): Barokní jezuitské Klatovy: Sborník textů*, Klatovy: OS Klatovské katakomby, 2007 .

CHODURA, Radko. *Malý sborník pojmů sakrální architektury*. České Budějovice: Teologická fakulta Jihočeské university, 1999. ISBN 80-7040-312-8

KAŠPAR, František. *Poutní místo Nicov a rodička Boží Nicovská*, České Budějovice: Vlastní náklad, 1912.

KOKAISL, Petr.; KOKAISLOVÁ, Pavla. *Kostely a kaple v klatovském okrese, 1. Díl. Bývalý politický okres Klatovy*. Praha: NOSTALGIE, 2013. ISBN 978-80-905365-6-2

PETERS, Karel. *Dějiny jezuitské koleje v Klatovech*, Klatovy: Vlastivědné muzeum, 1945.

PROCHÁZKA, Zdeněk.; VÁŇOVÁ Ladislava. *Město Klatovy*. Domažlice: Český les, 2000. ISBN 80-86125-18-1.

Sedmička Klatovy, 29/2010,22.7.2010

Sborník prací z historie a dějin umění 1/2002, týnec u klatov. Klenová: Via artis, 2002.

SMOLÍK, Ladislav.; SMOLÍKOVÁ, Eva. *Perly minulosti, Klatovy a okolí*. Klatovy: NAVA, 2002. ISBN 80-7211-115-9.

STEHLÍK, Ladislav. *Země zamyšlená 1*. Vyd. 6. Praha: Československý spisovatel, 1986. ISBN 22-001-86.

VANČURA, Jindřich. Dějiny někdejšího královského města Klatov. 2 část I. dílu. Klatovy: Město Klatovy, 1928-1929.

VANĚK, Ferdinand.; HOSTAŠ, Karel. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém VII. Politický okres Klatovský*. Praha: Archivní komise při České akademii pro vědy, slovesnost a umění, 1899

VONDRUŠKA, Vlastimil. *Církevní rok a lidové obyčeje*. Vyd. 2. České Budějovice: Dona, 2005. ISBN 80-7322-075-X

WAGNER, Václav. *Klatovy*, Vyd. 1. Praha: Pražské nakladatelství V. Poláčka, 1948.

WEINMANN, Jiří. *Zajímavosti z historie Klatov od založení až do konce roku 1939*, Klatovy: Vlastní nákl., 1997.

Elektronické zdroje:

Bezděkov.cz [online]. [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.bezdekov.cz/bezdekov/fr.asp?tab=snet&id=6011&burl=&pt=HS>

Klatovský deník [online]. [cit. 10. 3. 2016].

Dostupné z: http://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/foto-architektka-eva-jiricna-otevrela-prampouch-20120429.html

vira.cz [online]. [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.vira.cz/Texty/Clanky/Skleneny-oltar-sv-Vintir-Dobra-Voda.html>.

sumava.net.cz [online]. [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.sumava.net/hamry/fr.asp?tab=snet&id=1226&burl=&pt=HS>.

sumava.net.cz [online]. [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.sumava.net/hamry/fr.asp?tab=snet&id=1226&burl=&pt=HS>.

www.sumavanet.cz/chudenice .

8. PŘÍLOHY

Seznam:

- 1) Zakladatel jezuitského řádu Ignác z Loyoly
- 2) Jezuitský kostel
- 3) Katakomy
- 4) Mostík Evy Jiřičné
- 5) Děkanský kostel
- 6) Procesí s obrazem Panny Marie Klatovské při konání pouti
- 7) Kostel sv. Vavřince
- 8) Kostel sv. Václava - Bezděkov
- 9) Kostel sv. Anny – Bezděkov
- 10) Oltář Dobrá Voda
- 11) Zbytky kostela sv. Kříže - Hamry
- 12) Bolfánek – Chudenice
- 13) Kostel Narození Panny Marie - Nicov
- 14) Kostel Nanebevzetí Panny Marie - Týnec
- 15) Rotunda - Zborovy
- 16) Kostel Panny Marie Pomocné - Železná Ruda

Obr. č. 1: Zakladatel řádu Ignác z Loyoly
cs.wikipedia.org.[online],[cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Ign%C3%A1c_z_Loyoly

Obr. č. 2: Jezuitský kostel
Foto autorka 10. 3. 2016

Obr. č. 3: Katakomy

www.katakomy.cz[online].[cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.katakomy.cz/galeriefotografii/virtualni-prohlidka-katakomb#photos>

Obr. č. 4: Mostík Evy Jiříčné

www.katakomy.cz[online].[cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.katakomy.cz/galeriefotografii/virtualni-prohlidka-katakomb#photos>

Obr. č. 5: Děkanský kostel
Foto autorka 10. 3. 2016

Obr. č. 6: Procesí s obrazem Panny Marie Klatovské při konání poutí
www.klatovsky.denik.cz. [online]. [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z:
<http://klatovsky.denik.cz/galerie/pruvod-s-obrazem-panny-marie-klatovske.html>

Obr. č. 7: Kostel sv. Vavřince
Foto autorka 10. 3. 2016

Obr. č. 8: Kostel sv. Václava - Bezděkov
Foto autorka 10. 3. 2016

Obr. č. 9: Kostel sv. Anny - Bezděkov
Foto autorka 10. 3. 2016

Obr. č. 10: Oltář Dobrá Voda

www.vira.cz [online]. [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.vira.cz/Texty/Clanky/Skleneny-oltar-sv-Vintir-Dobra-Voda.html>

Obr. č. 11: Zbytky kostela sv. Kříže – Hamry

www.znicenekostely.cz [online]. [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z:

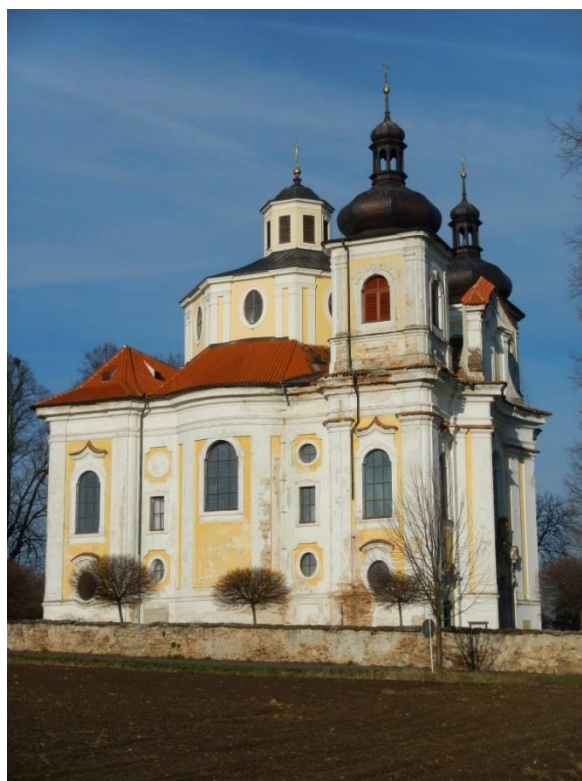
<http://www.znicenekostely.cz/?load=detail&id=18739>

Obr. č. 12: Bolfánek – Chudenice

www.sumavanet.cz [online]. [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.sumavanet.cz/chudenice/fr.asp?tab=snet&id=5738&burl=>

Obr. č. 13: Kostel Narození Panny Marie - Nicov

www.baroko2015.cz [online]. [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.baroko2015.cz/program/2/kostel-narozeni-panny-marie-nicov-u-planice67/>

Obr. č. 14: Kostel Nanebevzetí Panny Marie – Týnec
Foto autorka 20.3.2016

Obr. č. 15: Rotunda Zborovy

www.fotomapy.cz [online]. [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z:
<http://foto.mapy.cz/original?id=371625>

Obr. č. 16: kostel Panny Marie Pomocné - Železná Ruda

www.sumavanet.cz [online]. [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z:
http://www.sumavanet.cz/ki/zr/fr.asp?tab=ki_zr&id=1036&burl=&pt=TUMZ